

॥ ४९ ॥ ५० ॥ ५१ ॥ ५२ ॥ ५३ ॥ ५४ ॥ ५५ ॥ ५६ ॥ ५७ ॥ ५८ ॥ इति शल्यांतर्गतगदाप • नैलकंठीये भारतभा • त्रयस्त्रिंशोऽध्यायः ॥ ३ ॥ ॥ ५९ ॥ तस्मिन्पुद्गेति ॥ १ ॥ २ ॥ ३ ॥ ४ ॥
 ॥ ५ ॥ चत्वारिंशदहान्यद्येचमेनिःस्तस्य वै पुष्येण संप्रयातोस्मि श्रवणे पुनरागत इति ननु श्रवणेऽत्र युद्धसमाप्तिर्दृश्यते तदनुपातेन युद्धारं ओष्ठगशीर्षे भवितुं युज्यते अष्टादशाहानि युद्धमभूदिति वचनात् एवं च युद्धारं भंप्रकृत्य श्रीष्मपर्वणि संजयवाक्यं मघाविषयगः सोमस्तद्विनं संप्रपद्यते इति मघायां युद्धारं मप्रदर्शकं विरुच्यते तथा त्वेरेवत्यां युद्धसमाप्तापत्तेरित्युपक्रमापसंहारयोर्विरोधोऽसमाधेय इति चेत् सत्यं उपसंहार

एते चान्ये च निहता बहवः क्षत्रियर्षभाः ॥ प्रातिकामी तथा पापो द्रौपद्याः क्लेशकृद्धतः ॥ ४९ ॥ अवशिष्टस्त्वमेवैकः कुलघ्नो धर्मपूरुषः ॥ त्वामप्यद्य ह निष्यामि गदयानात्र संशयः ॥ ५० ॥ अद्य ते हंरणे दर्पसर्वनाशयितान् प ॥ राज्याशां विपुलां राजन पांडवेषु च दुष्कृतं ॥ ५१ ॥ दुर्योधन उवाच किं कथितेन बहूना युद्धा स्वाद्यमया सह ॥ अद्य ते हं विनेष्यामि युद्धश्रद्धां वकोदर ॥ ५२ ॥ किं न पश्यसि मां पापगदा युद्धव्यवस्थितं ॥ हिमवच्छिखराकारं प्रगृह्य महतीं गदां ॥ ५३ ॥ गदिनं कोद्य मां पापहंतुमुत्सहं ते रिपुः ॥ न्यायतो युद्धमा नस्य देवेष्वपि पुरंदरः ॥ ५४ ॥ मातृयागजर्जकौ ते यशारदाभ्रमिवाजलं ॥ दर्शयस्व बलं युद्धे यावत्तत्तेद्य विद्यते ॥ ५५ ॥ तस्य तद्वचनं श्रुत्वा पांडवाः सहस्रं जयाः ॥ सर्वे संपूजयामासुस्तद्वचो विजिगीषवः ॥ ५६ ॥ उन्मत्तमिव मातंगं तलशब्देन मानवाः ॥ भूयः संहर्षयामासू राजन दुर्योधनं नृप ॥ ५७ ॥ बृंहतिं कुंजरास्तत्र हयाहं पंतिचासरुत् ॥ शस्त्राणि संप्रदीप्यंते पांडवानां जयैषिणां ॥ ५८ ॥ इति श्री महाभारते शल्यापर्वतर्गतगदापर्वणि भीमसेन दुर्योधनसंवादे त्रयस्त्रिंशोऽध्यायः ॥ ३३ ॥ ॥ ५९ ॥ संजय उवाच तस्मिन्पुद्गे महाराज सुसंवृत्ते सुदारुणे ॥ उपविष्टेषु सर्वेषु पांडवेषु महात्मसु ॥ १ ॥ ततस्तालध्वजोरामस्तयोर्युद्ध उपस्थिते ॥ श्रुत्वा तच्छिष्ययोरान्नजगाम हलायुधः ॥ २ ॥ तं दृष्ट्वा परमप्रीताः पांडवाः सहकेशवाः ॥ उपगम्योपसंगृह्य विधिवत्स्य पूजयन् ॥ ३ ॥ पूजयित्वा ततः पश्चादिदं वचनमब्रुवन् ॥ शिष्ययोः कौशलं युद्धे पश्य रामेति पार्थिव ॥ ४ ॥ अब्रवीच्च तदारामो दृष्ट्वा कृष्णं स पांडवं ॥ दुर्योधनं च कौरव्यं गदापाणिमवस्थितं ॥ ५ ॥ चत्वारिंशदहान्यद्येचमेनिःस्तस्य वै ॥ पुष्येण संप्रयातोस्मि श्रवणे पुनरागतः ॥ ६ ॥ शिष्ययोर्वै गदायुद्धं द्रुक् कामोस्मि माधव ॥ ततस्तदा गदाहस्तौ दुर्योधनवकोदरौ ॥ ७ ॥

स्य निर्णीतार्थकत्वात् तदनुरोधेनोपक्रमस्य नेयत्वान्मघाविषयगइत्यस्यायमर्थः अत्र मघाशब्देन तत्सहचराः पितरो लक्ष्यंते मघानक्षत्रं पितरो देवतेति श्रुतेरिति मघायां पितृसंबंधित्वावधारणात् तेन युद्धे मृतानां उत्तमदेहप्रदानार्थं चंद्रस्तदापि तुलोके सन्निहितो भूदिति स्वर्गिणां दिव्यदेहलाभश्च द्राघीन इति शास्त्रप्रसिद्धं युद्धारं ज्ञास्तु मगशीर्षे इति श्रीष्मपर्वणि निपुणतरमुपपादितं न विस्मर्तव्यं ॥ ६ ॥ ७ ॥